

Total No. of Printed Pages—7

3 SEM TDC GESO (CBCS) GE 3

2 0 2 4

(Nov/Dec)

SOCIOLOGY

(Generic Elective)

Paper : GE-3

(Rethinking Development)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলৰ প্রশ্নবোৰৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা : 1×8=8

Choose the correct answer from the following questions :

- (a) সামাজিক উন্নয়ন বুলিলে কি বুজা ?

What do you mean by social development?

- (i) মাত্ৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন

Only economic growth

- (ii) নিয়োগ সৃষ্টি

Creating jobs

(2)

(iii) সমাজৰ সকলো সদস্যৰ সুস্থিৰতা উন্নত কৰা

Improvement of well-being for all members of the society

(iv) ওপৰৰ এটাও নহয়

None of the above

(b) তলত দিয়া কোনটো উন্নত দেশৰ এটা বৈশিষ্ট্য?

Which of the following is a characteristic of developed country?

(i) মূলধনৰ অভাৱ

Lack of capital

(ii) নিবক্ষৰতা

Illiteracy

(iii) বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা

Dependency on science and technology

(iv) কৃষিৰ ওপৰত অত্যধিক নিৰ্ভৰশীলতা

High dependency on agriculture

(c) কোন চনত ভাৰতৰ পৰিকল্পনা আয়োগ গঠন কৰা হৈছিল?

In which year was the Planning Commission of India constituted?

(i) ১৯৬১

1961

(ii) ১৯৫০

1950

(3)

(iii) ১৯৭৫

1975

(iv) ১৯৯১

1991

(d) তলৰ কোনটো মূল বিষয় উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত স্থানচ্যুতিৰ লগত জড়িত?

Which of the following is a key issue related to displacement in development?

(i) নিয়োগ বৃদ্ধি

Increase in employment

(ii) গৃহ আৰু ভূমি হেৰুৱায়

Loss of homes and land

(iii) উদ্যোগসমূহৰ সম্প্ৰসাৰণ

Expansion of industries

(iv) পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ উন্নয়ন

Improved transportation

(e) *The History of Development* গ্ৰন্থখনৰ লেখক কোন?

Who is the author of the book *The History of Development*?

(i) জে. চি. জহাৰি

J. C. Johari

(ii) গিলবাৰ্ট

Gilbert

(4)

(iii) এ. সেন

A. Sen

(iv) শ্রীনিবাস

Srinivas

(f) W. W. Rostowয়ে অর্থনৈতিক উন্নয়নৰ স্তৰসমূহক কেইটা ভাগত ভাগ কৰিছে?

W. W. Rostow divided the stages of economic growth into

(i) ২ প্রকাৰ

2 types

(ii) ৩ প্রকাৰ

3 types

(iii) ৪ প্রকাৰ

4 types

(iv) ৫ প্রকাৰ

5 types

(g) ভাৰতত ৭৪ সংখ্যক সংশোধনী আইনৰ লক্ষ্য কি?

What is the goal of the 74th Amendment Act in India?

(i) গাঁৱৰ বিদ্যালয়সমূহৰ উন্নতি

Improving village schools

(ii) নগৰীয় স্থানীয় সংস্থাক ক্ষমতাশালী কৰা

Empowering urban local bodies

(5)

(iii) কৰ হ্ৰাস কৰা

Reducing taxes

(iv) নিয়োগ সৃষ্টি কৰা

Creating jobs

(h) The Women's Reservation Billৰ ১০৮ সংখ্যক সংশোধনীৰ মতে মহিলাৰ বাবে সংৰক্ষিত আসন হ'ল

According to 108th Amendment of the Women's Reservation Bill, the seats reserved for women are

(i) ৩৩%

33%

(ii) ৩২%

32%

(iii) ৫১%

51%

(iv) ওপৰৰ এটাও নহয়

None of the above

2. তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্রতিটো ১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত) : $4 \times 4 = 16$

Write short notes on any four of the following (within 150 words each) :

(a) মানৱ সম্পদ উন্নয়ন

Human resource development

- (b) নিৰ্ভৰশীলতা তত্ত্ব
Dependency theory
- (c) পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থা
Panchayati Raj system
- (d) সবলীকৰণৰ প্ৰকাৰ
Types of empowerment
- (e) বৃদ্ধি আৰু বিকাশৰ মাজৰ পাৰ্থক্যসমূহ
Differences between growth and development

3. তলৰ যি কোনো চাৰিটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া (প্ৰতিটো ৫০০টা শব্দৰ ভিতৰত) : $14 \times 4 = 56$

Answer any four of the following questions (within 500 words each) :

- (a) উন্নয়নৰ সমাজতত্ত্ব বুলিলে কি বুজা? ইয়াৰ পৰিসৰ আলোচনা কৰা।
What do you mean by sociology of development? Discuss its scope.
- (b) বহনক্ষম উন্নয়ন কি? বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহ (SDGs) লিখা।

What is sustainable development? Write about the sustainable development goals (SDGs).

- (c) ভাৰতীয় নাৰীসকলক সবলীকৰণ কৰাৰ উদ্দেশ্যে গ্ৰহণ কৰা পদক্ষেপসমূহ আলোচনা কৰা।
Discuss about the steps taken for the empowerment of Indian women.
- (d) অমৰ্ত্য সেনৰ উন্নয়ন হিচাপে স্বাধীনতাৰ ধাৰণাটো আলোচনা কৰা।
Discuss about Amartya Sen's concept of development as freedom.
- (e) অংশগ্ৰহণমূলক উন্নয়ন বুলিলে কি বুজা? জনসাধাৰণৰ অংশগ্ৰহণৰ প্ৰকাৰসমূহ আলোচনা কৰা।
What do you mean by participatory development? Discuss about the types of people's participation.
- (f) বিকাশজনিত স্থানচ্যুতিৰ ফলত জনসাধাৰণে কেনেধৰণৰ সমস্যাৰ সন্মুখীন হয়, লিখা। এই সমস্যাসমূহ সমাধান কৰিবলৈ চৰকাৰে কি কি ব্যৱস্থা হাতত লৈছে, আলোচনা কৰা।

Write the problems faced by the people due to development-induced displacement. Discuss about the policies taken by the government to measure these problems.
